

3. *Колегіум для дівчат «Знамення»*, [Електронний ресурс]. Тернопіль, 2019. Доступно: <http://www.znamennia.com.ua/?m=20190520>
4. Кремень В. Г. Яку людину має готувати освіта: на чому слід зосередити увагу, модернізуючи освітню діяльність. *Директор школи, ліцею, гімназії*. 2006. № 5. С. 4 –7.

Світлана МОЦАК

кандидат педагогічних наук, доцент,

Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка

м. Суми, Україна

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ІСТОРІЇ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ПОЗАУРОЧНОЇ РОБОТИ УЧНІВ ЛІЦЕЮ

Сучасний стан розвитку освітнього простору України вимагає упровадження в практику діяльності вищої школи ефективних моделей, новітніх технологій організації навчально-виховного процесу, що забезпечують високий рівень професійної діяльності та особистісних якостей майбутнього вчителя історії. Це вимагає пошук нових організаційних форм і методів навчання, які покращили б його якість та ефективність, розширили та поглибили зміст професійної підготовки.

Процес фахової підготовки сучасного вчителя історії є складним, важливим і актуальним тому, що українська держава прагне удосконалення, здійснює кроки до європейської інтеграції, формує таку модель державного управління, яка б найкраще забезпечувала життя кожної особистості.

Готовність майбутнього вчителя історії до організації позаурочної діяльності є дієвим чинником досягнення мети сучасного навчання та виховання. Вчитель на уроках історії має створювати умови для розвитку творчої самореалізації особистості, виховання покоління людей, здатних ефективно працювати і навчатися протягом життя, оберігати й примножувати цінності національної культури та громадянського суспільства, розвивати і змінювати суверенну, незалежну, демократичну, соціальну та правову державу як невід’ємну складову європейської та світової спільноти [7].

Зазначене обумовлене новітніми тенденціями розвитку соціальних, культурних, міждержавних зв’язків у галузі професійно-педагогічної підготовки фахівців та є предметом особливої уваги держави, що відображено в основних документах, які визначають пріоритети освітньої політики України: Національній доктрині розвитку освіти у XXI столітті

(2002), Законі України «Про повну загальну середню освіту» (2020), Державному стандарті базової загальної середньої освіти (2020), Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року (2016), Рекомендаціях Ради Європи щодо викладання історії (2001).

Різні аспекти проблеми професійної підготовки майбутніх учителів та теоретико-методологічні засади їхнього становлення знайшли своє відображення в науковому доробку вітчизняних учених-педагогів, а саме: О. Антонова, А. Алексюка, І. Беха, С. Гончаренко, О. Дубасенюк, В. Кременя, Н. Ничкало, С. Вітвицької, М. Євтуха, О. Коваленко, Н. Кузьміна, О. Пехоти, С. Сисоевої. Проблеми професійної підготовки майбутніх учителів історії висвітлено в працях О. Пометун, І. Смагіна, Т. Ремех, Т. Ладиченко.

Водночас, недостатньо дослідженою залишається проблема підготовки майбутнього вчителя історії до організації позаурочної роботи учнів ліцею в умовах Нової української школи.

Сьогодні, організація процесу позаурочної навчальної діяльності учнів НУШ школи вимагає від вчителя використання певних форм, методів, методичних прийомів та засобів навчання.

Аналіз психолого-педагогічної та методичної літератури дає підґрунтя для висновку про те, що розмаїття підходів як до самої дефініції «позаурочна робота», так і до визначення її мети та основних завдань зумовлюють таку ж строкатість у підходах до поняття методичної організації процесу навчання історії учнів ліцею у позаурочний час, складовими якого, власне, і є форми, методи, методичні прийоми та засоби навчання.

Зважаючи на те, що більшість українських і зарубіжних дослідників головне завдання позаурочної роботи з історії вбачають у необхідності поглиблення знань, отриманих учнями на уроках, розвитку їх пізнавального інтересу, формування предметної компетентності засобами пошуково-дослідницької діяльності тощо (І. Берельковський, С. Єжова М. Короткова, О. Пометун, М. Студенікін, Г. Фрейман та ін.), основними формами позаурочної роботи з історії на їх думку є: масова (історичні вечори, лекції та бесіди, історичні екскурсії, вікторини та конкурси, олімпіади, конференції тощо); групова (історичний гурток, історичні клуби, робота в музеї; випуск історичних газет, журналів); індивідуальна (читання історичної літератури, робота в архівах, написання рефератів та доповідей, виконання творчих завдань) [1, 4, 5].

Важливе місце серед напрямів позаурочної роботи з історії посідало і займає нині вивчення історії рідного краю, що, на нашу думку, можна розглядати і як один із засобів забезпечення зв'язку навчання і виховання учнів ліцею. Вивчення регіональної історії в позаурочний час виконує подвійне завдання: по-перше, сприяє всебічному вивченню історії краю; по-друге, дозволяє використати історико-краєзнавчий матеріал в навчально-виховному процесі з різними дидактичними цілями.

Серед форм організації позаурочної навчальної діяльності учнів з історії у сучасній методичній літературі виокремлюються тижні (декади) історії, основною метою яких є пропаганда історичних знань, розвиток у школярів інтересу до історичного минулого, залучення їх до активних форм навчання історії [2, с. 329 – 330].

Значне місце у низці форм організації позаурочної роботи посідає, на думку вчених, організація та проведення дидактичних ігор у всій різноманітності їх форм (вікторини, ребуси, історичні турніри, бої, сюжетно-рольові ігри тощо). Вони активізують емоційну сферу учнів, поживляють їх пізнавальну діяльність, стимулюють творчі процеси.

Якими ж є особливості організаційних форм позаурочної діяльності у ліцеї? Зазначимо, що в літературі висловлюється точка зору щодо важливості організації в профільних класах індивідуальної позаурочної роботи з учнями. До індивідуальних форм позаурочної роботи з історії в профільних класах вчені відносять: роботу з навчальною, довідниковою, науковою, науково-популярною та художньою літературою, складання конспектів; роботу з електронними підручниками та посібниками; роботу в електронній мережі інтернет; підготовку повідомлень, рефератів, курсових робіт; складання та розв'язування кросвордів, чайнвордів, сканвордів, ребусів, загадок; виконання лабораторно-практичних робіт дослідницького характеру.

До групових форм позаурочної роботи в профільних класах можна віднести: гуртки та клуби, творчі ігри; участь у роботі «Малої Академії».

Серед масових форм позаурочної роботи в профільних класах найбільш поширені такі форми як: лекторій з історії; науково-практичні конференції; історичні олімпіади, конкурси, турніри, фестивалі; декади (тижні) історії; творчий звіт гуртка; історичні вікторини; «інтелектуальні бої», «історичні бої»; випуск стінгазет, бюлетенів, альманахів; зустрічі з ученими.

Важлива роль в організації процесу навчання історії як у межах шкільного уроку, так і в позаурочний час, належить методам навчання, які використовує вчитель. Сьогодні вчитель історії має ставити за мету

розвивати в учнів вміння: розуміти і осмислювати минуле; збирати і аналізувати інформацію з різних історичних джерел, ставитися до них критично, розглядати їх у конкретному історичному контексті (зберігаючи в пам'яті ключові моменти і найбільш характерні риси періодів, подій, що вивчаються); оцінювати різні версії та думки про минуле, історичні події; розрізнити факти і точки зору, виявляти помилки, фальсифікації та стереотипи; аналізувати отриману інформацію; формувати незалежні й зважені судження, робити обґрунтовані висновки на основі аналізу свідчень і вивчення широкого спектра точок зору; усвідомлювати, що висновки можуть бути переоцінені під кутом зору нових фактів і тлумачень, тобто за умов інноваційного навчання основними його формами стають групове та індивідуальне, що ґрунтуються на довірі до дитини, переконанні її у здатності відповідати за себе, на стимуляції почуття гідності й самоповаги, а отже змушений шукати нових підходів до організації навчання [3, с. 42].

Отже, враховуючи вище означені цілі, можна зробити висновок про те, що позаурочну діяльність учнів ліцею вчитель повинен вибудовувати на підвалинах інноваційних методів, моделей і технологій навчання історії. Позаурочна робота учнів з історії у ліцеї передбачає використання багатьох традиційних для методики форм і методів. Проте, її завдання обумовлюють специфіку їх застосування і відповідні умови ефективної діяльності вчителя.

Таким чином, методика підготовки майбутнього вчителя історії до організації позаурочної роботи учнів ліцею в умовах Нової української школи має враховувати новітні технології організації навчально-виховного процесу, що забезпечувати високий рівень професійної діяльності та особистісних якостей вчителя.

Література

1. Берельковский И., Павлов Л. Методика преподавания истории в общеобразовательной школе.: учебное пособие. М.: ПОМАТУР, 2001. 335 с.
2. Вяземский Е. Е., Стрелова О. Ю. Теория и методика преподавания истории: учеб. для студ. высш. учеб. заведений. Москва: гуманит. узд. Центр ВЛАДОС, 2003. 384 с.
3. Кондратова Л. Г. Подготовка учителя до організації проектної діяльності учнів основної школи в позаурочній роботі : дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04; Запоріжжя, 2008. 287 с.
4. Короткова М. В. Студенікін М. Т. Практикум по методике преподавания истории: учеб. пособие для студ. высш. учеб. Заведений. Москва: Гуманит. Изд. Цетр ВЛАДОС, 2000. 272 с.

5. Методика преподавания истории в средней школе : [учеб. пособие для студентов пед. ин-тов по спец. № 2108 «История»] / С. А. Ежова, И. М. Лебедева, А. В. Дружкова и др. Москва: Просвещение, 1986. 272 с.
6. Пометун О. І. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання : наук.-метод. посіб. Київ : Вид-во А.С.К., 2004. 192 с.
7. Пометун Е. И. Школьное историческое образование в Украине: пути развития и проблемы. Луганск, 1995. 200 с.
8. Нова українська школа: основи Стандарту освіти, Львів, 2016. URL: http://www.osvitportal.lviv.ua/upload/users_files/1/upload/1/nova%20schkola%20.pdf. Дата звернення: Жовтень 10, 2019.

Любов ЛИТВИН

*кандидат економічних наук, доцент,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна*

ЦІННІСТЬ ФОРМУВАННЯ SOFT SKILLS ДЛЯ МАЙБУТНІХ ПІДПРЕМЦІВ

Реалії сучасного бізнес-середовища, які склалися в умовах інтелектуалізації світової економіки, вимагають перегляду класичних уявлень щодо правил ведення підприємницької діяльності, конкуренцію та ринки.

Знаковою тенденцією сучасної економіки є стрімкий розвиток інноваційних підприємницьких структур, які будують свій бізнес на основі інновацій. Вони націлені на постійний пошук нових бізнес можливостей, генерування креативних ідей та їх комерційну реалізацію у вигляді інноваційних продуктів, технологій чи послуг. Роль інноваційних підприємницьких структур в забезпеченні стійкого економічного розвитку країн світу швидко зростає, що привертає до них все більшу увагу держави, суспільства та наукової спільноти [1, с. 5].

Підприємці – люди ідейні. Їхній бізнес починається як ідея, але для досягнення успіху в бізнесі власник бізнесу повинен навчитися управляти, розширюватись та керувати компанією. Важливу роль тут відіграють м'які навички (soft skills) та емоційний інтелект.

М'які навички можна визначити як життєві навички, які є поведінкою, що використовується належним чином і відповідально в управлінні особистими справами. М'які навички – це набір людських навичок, набутих в процесі безпосереднього досвіду, що використовуються для